



Música 4

Educació Primària



www.pizzicato.sanpablo.es

Autors: Vicente Gil Arráez
Lamberto del Álamo Caballero

Direcció: Juan Carlos Pinto

Equip editorial: Octavio Figueredo
Juan Antonio López
Ascensión Morillo

Revisió: Dulce María Toledo

Correcció: José Miguel Sanz

Disseny gràfic: Susana Rosendo

Maquetació: Ascensión Morillo

Partitures: Ascensión Morillo

Lloc web: Departamento Multimedia

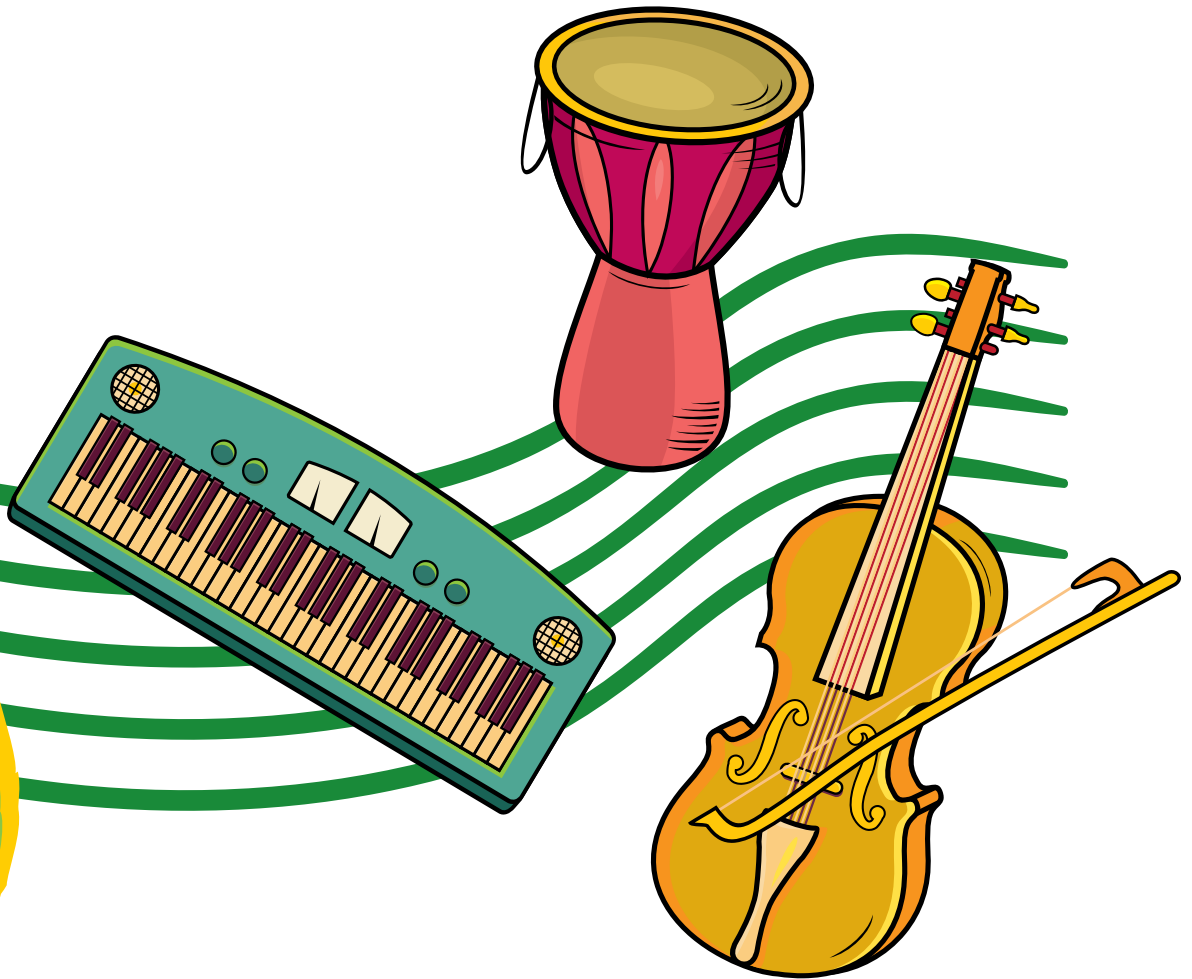
© SAN PABLO 2015 (Protasio Gómez, 11-15. 28027 Madrid)
Tel. 917 425 113 - Fax 917 425 723
E-mail: musica@sanpablo.es
www.sanpablo.es

© Vicente Gil Arráez
Lamberto del Álamo Caballero, 2015

Distribució: SAN PABLO. Divisió Comercial
Resina, 1 - 28021 Madrid * Tel. 917 987 375 - Fax: 915 052 050
E-mail: ventas@sanpablo.es
ISBN: 978-84-285-4682-9
Depòsit legal: M. 24194-2015
Imprés en Artes Gráficas Gar.Vi. 28970 Humanes (Madrid)
Printed in Spain. Imprés a Espanya

Música

Educació Primària



1

Un invent colossal: L'orquestra simfònica



- Has escoltat alguna vegada una orquestra en directe?
- Saps quins són els instruments habituals d'una orquestra simfònica?
- Penses que és fàcil ser director d'orquestra? En què creus que consisteix el seu treball?
- Sabies que les tablets estan substituint a les tradicionals partitures de paper?

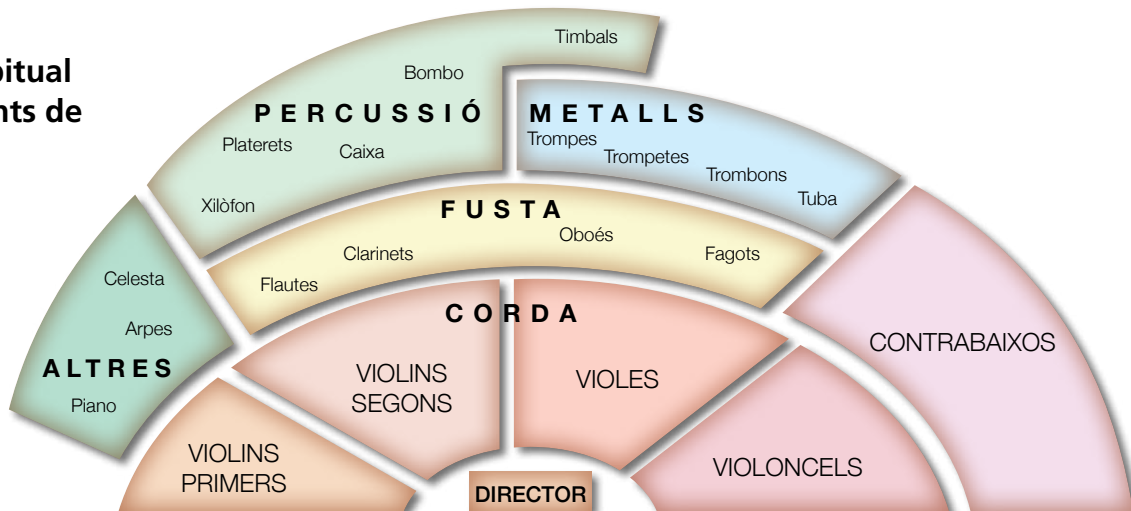
L'orquestra simfònica

L'orquestra simfònica és la major agrupació musical que existeix. Està formada per instruments de les tres famílies, corda, vent i percussió, sent la de corda la més nombrosa.

L'orquestra es completa a vegades amb un gran orgue d'església i un cor mixt. Els instruments electrònics no formen part de l'orquestra.

El repertori d'una orquestra simfònica està format en bona part per concerts, simfonies, òperes i moltes altres obres de compositors des del segle XVIII als nostres dies. Bach, Mozart, Beethoven o Verdi són alguns dels més interpretats.

Disposició habitual dels instruments de l'orquestra



En els seus orígens, l'orquestra estava formada sobretot per instruments de corda. A poc a poc se va anar enriquint amb les famílies del vent i la percussió.

El director



Totes les orquestres compten amb un director per als assajos i els concerts amb públic. Entre les funcions del director podem citar:

- Marcar les entrades i eixides.
- Marcar el compàs i la velocitat.
- Donar la seua pròpia visió de l'obra perfilant els matisos necessaris.

Generalment, el director es col·loca en una xicoteta tarima enfront de l'orquestra i utilitza una vareta anomenada batuta. Són importants tots els seus gestos i expressions.

La majoria dels directors són hòmens, però cada vegada és major la presència de dones al capdavant de les orquestres.



Reconeix el que sona

Escolta les mostres sonores i tracta de reconèixer els instruments entre els següents:

clarinet - timbals - fagot - violoncel - arpa - xilòfon - trombó - flauta

Llenguatge musical

Pols, figures i silenci. Les expressions de *tempo*



- Practica els següents exercicis amb "TA" marcant el pols.

a)

b)

c)

- Practica els següents ritmes amb "TA" marcant el compàs segons t'indique el professor. Recorda el significat de les expressions de *tempo*.

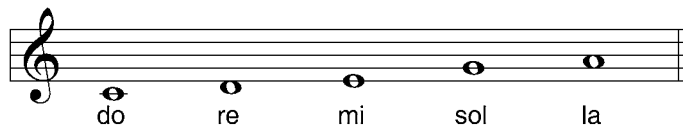
a) Moderato

b) Allegro

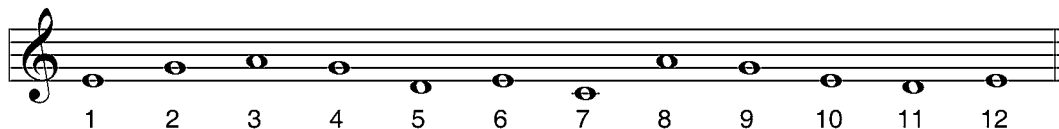
c) Andante

Llenguatge musical

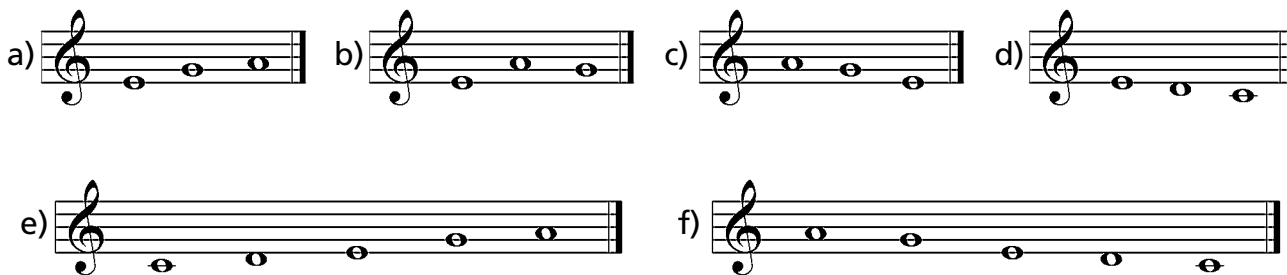
Les notes



- Anomena en veu alta les notes d'aquesta sèrie.



- Imita al teu professor entonant els següents motius melòdics.



- Escolta els compassos cantats pel professor i canta els marcats en verd.

Moderato

Professor Alumnes

Allegretto (1)

The image shows two musical staves. The first staff is for 'Moderato' and is divided into two parts: 'Professor' and 'Alumnes'. The 'Alumnes' part is highlighted with a green box. The second staff is for 'Allegretto (1)' and also has a green box highlighting a portion of the music.

(1) Allegretto = animat però menys ràpid que allegro.

Audició: Rondó de l'Obertura en Re de Georg Philipp Telemann



El compositor

Telemann és un important compositor alemany del segle XVIII. Està considerat com el músic més prolífic de tota la història de la música, és a dir, el que ha compost un nombre més gran d'obres. El seu catàleg està format per una llarga llista de concerts i altres composicions per a diverses combinacions d'instruments, música religiosa i algunes òperes.

L'orquestra de l'època

En l'època en què va viure Telemann, les orquestres no tenien encara una formació estable i la seua plantilla podia variar considerablement depenent de la disponibilitat d'instrumentistes.

Igual que ara, la base de l'orquestra era la família del violí, a la que se sumaven alguns instruments de fusta, principalment la flauta dolça i l'oboé i, en alguns casos, algun altre instrument de metall. Algunes obres incloïen també timbals. Tampoc existia el director com a tal, sinó que el propi compositor dirigia mentre tocava el violí o el clavecín.

L'obra

El *rondó* és una peça musical basada en l'estructura ABACAD, sent A el tema principal, i B, C i D altres temes que es van alternant amb A. El *rondó* forma part generalment d'obres de mitjana o llarga duració com la suite o el concert.

La partitura d'aquest senzill *rondó* està escrita per a tres oboés, violins primers, violins segons, viola i contrabaix.

Guia per a l'audició

- Escolta el fragment musical seguint l'esquema. Cada rectangle representa un compàs de 2/4. Les tres frases A, B i C tenen una mateixa duració de setze compassos.

A (1^a vegada *f*, 2^a vegada *p*)



B



A



C



A



Cançó: *La orquesta* (Willy Geisler)

- Escolta i aprén la cançó: *La orquesta* (Willy Geisler).

- | | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1. Bellas melodías
entonan los violines;
primeros, segundos,
prepárense para tocar.</p> <p>2. El clarinete, dulcemente,
toca dua dua du;
el clarinete dulcemente,
toca dua dua du.</p> <p>3. La trompeta resuena, papapá
pararapa papapá pararapa,</p> | <p>la trompeta resuena, papapá
pararapapapa pá.</p> <p>4. La trompa tiene
voz de metal,
la trompa tiene
voz de metal.</p> <p>5. Retumban con fuerza
los graves timbales,
mi, la, la, la, mi, mi, mi,
mi, mi, mi, la.</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

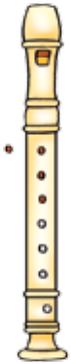
- Escolta de nou la cançó i acompanya-la amb l'instrument que t'indique el professor entre els següents.

Ostinato per a l'acompanyament

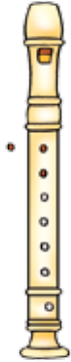
Veü



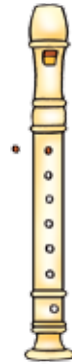
Flauta dolça



SOL



LA



SI

- Recorda aquestes posicions de la flauta dolça i practica els següents exercicis. Repeteix cada un d'ells diverses vegades, procurant obtenir el millor so i afinació.



- Practica ara la següent peça en què només intervenen les notes *sol*, *la*, *si*. Després toca-la mentres sona en el CD. Presta molta atenció als compassos d'espera.

Obertura per a orquestra

Vicente Gil

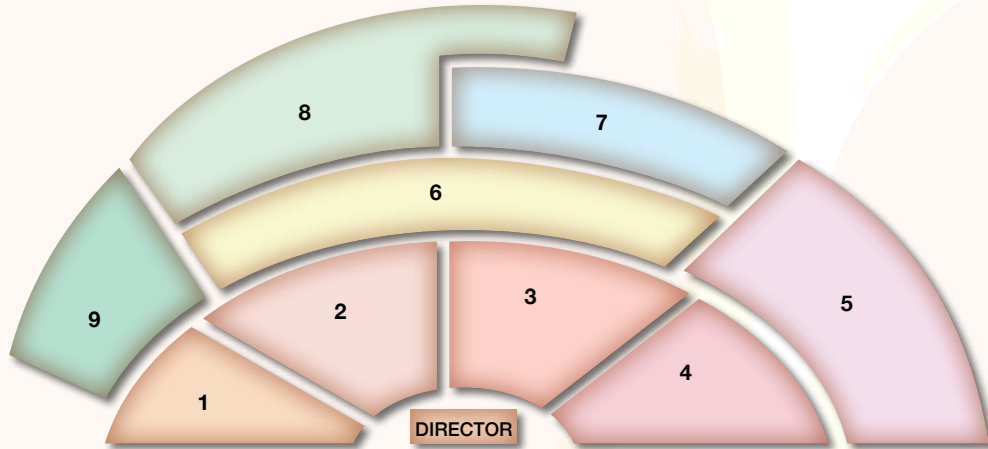
Intro

Totes les posicions de flauta utilitzades en este curs (*sol*, *la*, *si*, *do'*, *re'*) s'obtenen amb els dits de la mà esquerra. Pots utilitzar la dreta per a ajudar-te a subjectar l'instrument, sense tapar cap dels forats inferiors.

ACTIVITATS



1. A quina família o subfamília correspon cadascun d'aquests apartats de l'esquema de l'orquestra? Escriu-ho al teu quadern.



Contrabaixos, fusta, metalls, percussió, altres, violes, violins primers, violins segons, violoncel.

2. Inventa i escriu un ritme sobre aquesta sèrie de polsos fent ús ♩ , ♪ , ♫ , ♬ .



3. Quantes vegades apareix cadascuna de les notes en aquesta partitura?



4. Quina d'aquestes és la definició correcta del rondó? Copia-la al teu quadern.

- És una composició musical basada en l'estructura ABACAD.
- És una composició musical per a instruments de corda que respon a l'estructura AABBCDD.
- És una composició musical per a piano, en compàs de 3/4, l'estructura de la qual és ABABAB.

5. Selecciona el segle i els països correctes en què va viure el compositor Georg Philipp Telemann i anota'ls al teu quadern.

Segle XVII

Segle XIX

ALEMANYA

ÀUSTRIA

Segle XVI

ITÀLIA

ANGLATERRA

FRANÇA

Segle XX

Segle XVIII

Trobaràs més
activitats en:
www.pizzicato.sanpablo.es

EL MÓN DE LA MÚSICA



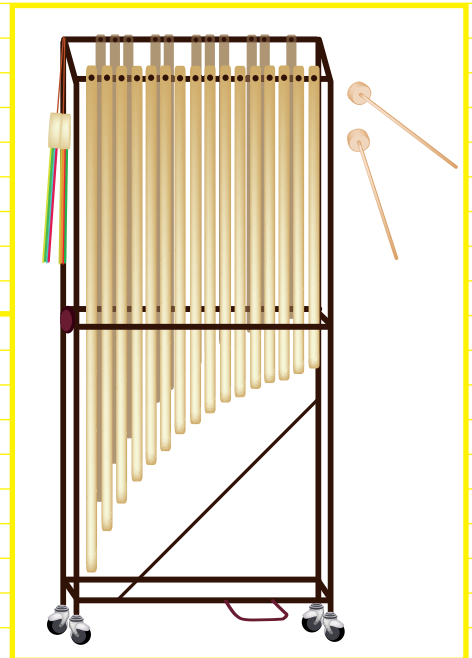
La plantilla de la Filharmònica de Berlín

Una de les orquestres més prestigioses del món és la Filharmònica de Berlín. La seua plantilla d'intèrprets en l'actualitat és la següent: 23 violins primers, 20 violins segons, 15 violes, 14 violoncel·ls, 14 contrabaixos, 5 flautes, 5 oboés, 5 clarinets, 5 fagots, 7 trompes, 5 trompetes, 5 trombons, 1 tuba, 6 percussionistes i 1 arpa.



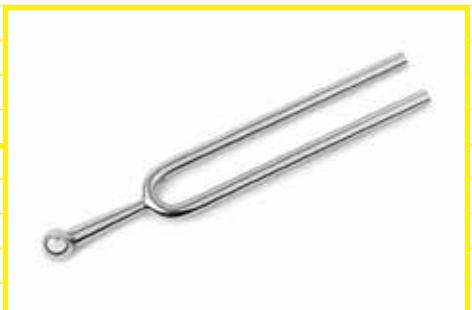
Té nom de metge, però...

El campanòleg, també conegut com a campanes tubulars, és un dels instruments més curiosos de l'orquestra simfònica. Consisteix en una sèrie de tubs metàl·lics suspesos d'un carcassa que imiten a la perfecció el so de les campanes.



Afinadors

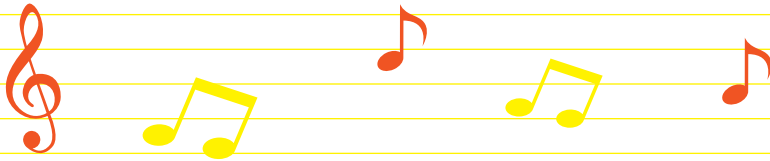
Fins fa alguns anys, els músics s'ajudaven per a afinar d'un diapasó (espècie d'agulla de ganxo metàl·lica) o d'un xiulet que emetien una nota *la*. En l'actualitat aquestos vells artefactes han sigut substituïts per afinadors electrònics o aplicacions informàtiques incorporades als mòbils o tablets.





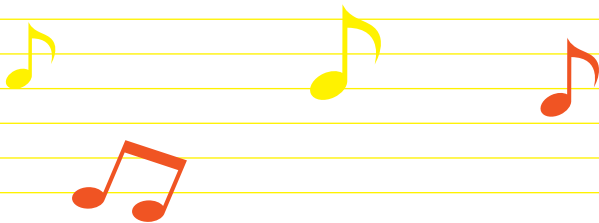
Vertaderes màquines de fer música

El llistat d'obres d'alguns compositors del passat és veritablement sorprenent i quasi inexplicable. Alguns historiadors han calculat que per a reescriure, per exemple, tota la música de Mozart es necessitaria treballar 10 hores diàries durant 25 anys.



Un ofici perillós?

El compositor italofrancès Jean-Baptiste Lully (S. XVII) va morir a conseqüència d'una ferida que es va produir en el peu amb el bastó amb què solia dirigir la seua orquestra. La ferida es va infectar i el músic va morir poc de temps després.



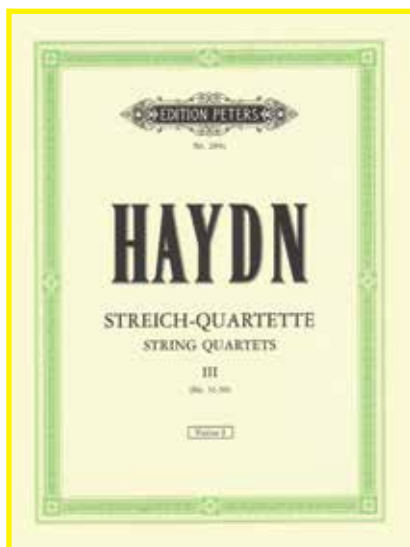
Concert d'any nou

Des de 1939, l'orquestra Filharmònica de Viena ofereix un concert el dia 1 de gener. Aquest concert es retransmet per televisió i és seguit per milions de persones en tot el món. El programa està format sobretot per obres de la família Strauss i acaba habitualment amb les cèlebres peces *El Danubi blau* i *La polca Radetzsky*.

Fins a 1997 la Filharmònica de Viena estava integrada exclusivament per hòmens.

2

Tots per a un i un per a tots: La música de cambra



- Has sentit alguna vegada l'expressió "música de cambra"?
- Saps de quins instruments està format un quartet de corda?
- Saps que hi ha milers d'obres per a piano i violí i també per a piano i altres instruments com la viola, el violoncel o el clarinet?
- Creus que qualsevol combinació d'instruments pot donar un bon resultat?

La música de cambra

A què s'anomena música de cambra?

S'agrupen davall d'aquest nom les obres de música clàssica escrites per a xicotetes formacions instrumentals, generalment entre dos i nou intèrprets. Excepte algunes excepcions, els músics toquen sempre llegint les partitures.

Les agrupacions de música de cambra es caracteritzen per:

- No existeix la figura del director i, per tant, els músics es col·loquen de manera que es puguin veure bé els uns als altres.
- No hi ha veus principals ni secundàries, sinó que totes són igualment importants.

Les formacions de música de cambra més comuna són:



El quartet de corda

És la formació de cambra més utilitzada pels compositors al llarg de la història. Està format per dos violins, viola i violoncel.

Duet amb piano

A més d'un extens repertori com a solista, hi ha nombroses obres per a piano i un instrument melòdic, com el violí, el clarinet o la viola.



Quintet de vent

A l'estar format per flauta, clarinet, oboé, trompa i fagot, el quintet de vent clàssic ofereix una àmplia i exquisida varietat de timbres.

Altres formacions

A més de les agrupacions de cambra històriques, trobem en l'actualitat moltes altres en què es combinen instruments de les mateixes o distintes famílies.



Reconeix el que sona

Escolta les mostres sonores i tracta de reconèixer els grups de cambra que apareixen en aquesta pàgina.

Llenguatge musical

El compàs de 3/4 i la blanca amb punt

El compàs de 3/4 té tres temps i en cada temps entra una negra. La figura blanca amb punt té una duració de tres temps i ocupa un compàs complet. Observa l'exemple.

- Compta en veu alta i palmeja.

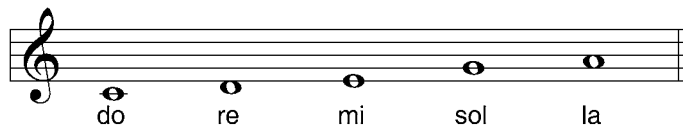
- Llig amb "TA" marcant el pols.

Moderato

- Interpreta el següent duet amb colps o l'instrument de percussió que t'indique el professor. Presta molta atenció a les indicacions d'intensitat.

Llenguatge musical

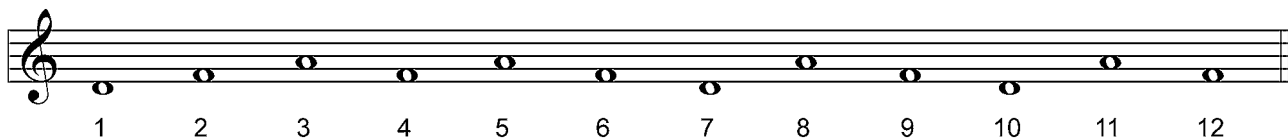
Les notes



- Anomena en veu alta les notes d'aquesta sèrie (notes sobre les línies: *do, mi, sol*).



- Anomena en veu alta les notes d'aquesta altra sèrie (notes sobre els espais: *re, fa, la*).



- Entona aquesta peça amb ajuda del teu professor. Cal tindre en compte el significat de les expressions d'intensitat. Després, acompanya-la amb l'instrument que t'indique el professor.

Valsecito

Allegro

The musical score for 'Valsecito' consists of four staves of music in 3/4 time. The first staff is marked 'mp' and 'mf'. The second and third staves are marked 'mp' and 'mf'. The fourth staff is marked 'mp' and 'f'. The tempo is 'Allegro'. The score includes various rhythmic values and dynamics.

Acompanyament:



Audició: Minueto del Quintet de corda de Luigi Boccherini



El compositor

Luigi Boccherini va ser un compositor, i també violoncel·lista italià, que va residir una bona part de la seua vida a Espanya, on va morir als 62 anys.

Va compondre diverses simfonies, alguns concerts per a violoncel i nombroses obres per a quartet o quintet de corda, algun d'ells amb guitarra.

El quintet de corda

El quintet de corda és una altra de les combinacions característiques de la música clàssica. Consisteix en un quartet al que s'afeg una viola o un violoncel.

El quintet de la gravació està format per:

VIOLÍ 1r - VIOLÍ 2n - VIOLA - VIOLONCEL 1r - VIOLONCEL 2n

El minueto

A més d'un ball antic, el minueto és un tipus de peça musical que forma part de moltes obres dels segles XVII i XVIII. L'estructura del minueto és la següent:

MINUETO – TRIO – MINUETO

Guia per a l'audició

● Escolta la gravació i tracta de seguir l'esquema amb ajuda del teu professor. Respecta els signes de repetició, tenint en compte que:

- Cada rectangle representa un compàs.
- Els colors serveixen per a diferenciar les distintes frases musicals.



D.C. fins a fi sense fer repeticions

Cançó: *Mañanita* (Popular)

- Escolta atentament la gravació i aprén-te en primer lloc la tornada. Després, en successives audicions, aprén-te també les estrofes.

INTRO

Estribillo

*Mañana, mañanita,
mañana de llover, de llover;
así estaba la mañana
cuando te empecé a querer.*

1. Yo no canto por cantar,
ni por tener buena voz;
canto por echar las penas
que tengo en el corazón.

Mañana, mañanita...

2. ¡Ay, madrecita del alma,
qué pena tan grande tengo!;
he perdido un calcetín
y en ningún sitio lo encuentro.

Mañana, mañanita...

3. Un calvo se encontró un peine
y por más que lo miraba,
no consiguió descubrir
qué utilidad se le daba.

Mañana, mañanita...

4. Siete leguas he corrido,
niña, por volverte a ver;
dame una poquita de agua
que estoy muriendo de sed.

Mañana, mañanita...

5. Cantemos estas coplillas,
de noche y por la mañana;
no ha de faltar la alegría
donde haya buena guitarra.

Mañana, mañanita...

- Escolta de nou la gravació i acompanya la música amb l'instrument que t'indique el professor.

1



2



3



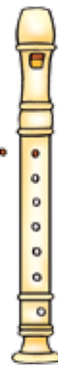
Flauta dolça



SOL



LA



SI



DO'

- Practica els següents exercicis sobre les notes *sol*, *la*, *si* i *do agut* de la flauta. Fes-ho lentament i repetint diverses vegades cadascun d'ells.



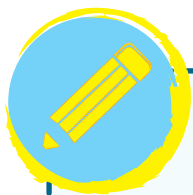
- Practica ara la següent peça i toca-la després mentres sona la gravació.

Trio

Vicente Gil

Per qüestions d'higiene, els instruments de vent han de ser d'ús personal. No és aconsellable prestar la flauta pròpia ni utilitzar la d'altres companys.

ACTIVITATS



1. Vertader o fals?

- a) S'agrupen davall el nom de "música de cambra" les obres de música clàssica escrites per a xicotetes formacions instrumentals, generalment d'entre dos i nou intèrprets.
- b) Els intèrprets de música de cambra toquen sempre de memòria i, per tant, no utilitzen partitures.
- c) Al no tindre director, els intèrprets de música de cambra han de col·locar-se de manera que es puguin veure bé els uns als altres.

2. Quins instruments formen cadascuna d'aquestes agrupacions característiques de la música de cambra? Escriu-ho al teu quadern.

QUARTET DE CORDA - QUINTET DE VENT

3. Completa al teu quadern els compassos d'aquesta partitura en 3/4 utilitzant (♩, ♪, ♫, ♮). Cal tindre en compte que la suma de figures i silencis de cada compàs ha de ser de tres temps.

$\frac{3}{4}$



4. Del grup de notes *do, re, mi, fa, sol* i *la*, quins s'escriuen en els espais del pentagrama? Quins s'escriuen sobre línies?

5. En quin altre país va viure el compositor italià Luigi Boccherini?

ESPANYA - FRANÇA - ALEMANYA - GRÈCIA

6. Quina d'aquestes estructures és la del minueto?

- a) MINUETO - TRIO - MINUETO
- b) TRIO - MINUETO - MINUETO - TRIO
- c) TRIO - MINUETO - TRIO - MINUETO
- d) TRIO - MINUETO - TRIO

Trobaràs més
activitats en:
www.pizzicato.sanpablo.es

EL MÓN DE LA MÚSICA

Estadístiques

Ací tens una xicoteta llista amb el nombre de quartets de corda escrits per alguns compositors cèlebres:

- J. Haydn: 68
- W. A. Mozart: 23
- L. Beethoven: 16
- F. Schubert: 15
- L. Boccherini: 90



El metrònom

La invenció del metrònom va tindre lloc en 1816 i s'atribueix a l'holandés D. N. Winkel, encara que va ser patentat en el mateix any per l'holandés Johann Mäzel. Consistia en un pèndol graduable amb què es podia establir amb precisió la velocitat d'una peça musical. Beethoven va ser un dels primers compositors a utilitzar-ho. En els nostres dies els metrònoms de pèndol conviuen amb els nous models electrònics.

Grans artesans

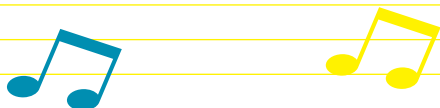
Els violins més cobejats per músics i col·leccionistes són els Amati, Stradivarius i Guarnerius, construïts per altres tantes famílies de lutieres italians en el segle XVII. Alguns d'aquests violins es conserven encara, utilitzant-se en algunes ocasions especials.





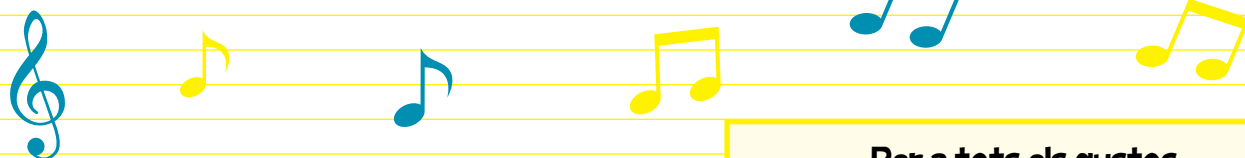
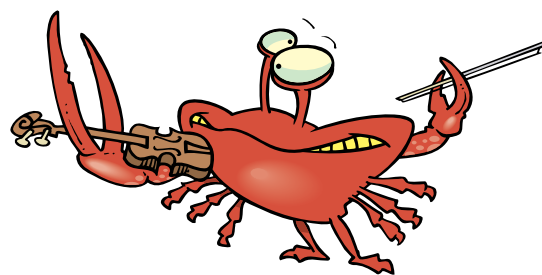
Instrumentos per a esquerrans?

Tenint en compte que les persones naixem amb una mà més hàbil que una altra, resultaria lògic que es construïren instruments per a esquerrans. No obstant això, açò no és així excepte en el cas de la guitarra o algun altre instrument semblant. L'estudi constant i prolongat fa que els instrumentistes aconseguixen la mateixa destresa amb les dues mans, tal com exigeixen la majoria dels instruments musicals.



Música per a crancs?

Alguns compositors s'han entretengut a escriure uns tipus de peces conegudes com a cànon retrògrad o "cancrizante", en referència al moviment del cranc. Es tracta d'una mateixa partitura per a dos instruments. Un d'ells la toca normalment i un altre al revés, és a dir, començant pel final. Com és natural, el compositor ha dissenyat la peça perquè el resultat siga agradable a l'orella i respectant les regles de la composició.



Per a tots els gustos

A més de les formacions de música pròpies del passat, podem trobar en l'actualitat una sorprenent varietat d'agrupacions musicals, com les formades únicament per flautes, clarinets, trombons o contrabaixos. També hi ha grups que imiten als instruments amb el cos, la veu, materials reciclats o, fins i tot... hortalisses!

3

El cor: Una orquestra de veus



- Has escoltat alguna vegada un cor en directe?
- Coneixes a algú que cante en un cor?
- Quines diferències penses que poden existir entre cantar i tocar un instrument?
- Saps que molts integrants de cors no professionals no tenen coneixements musicals?

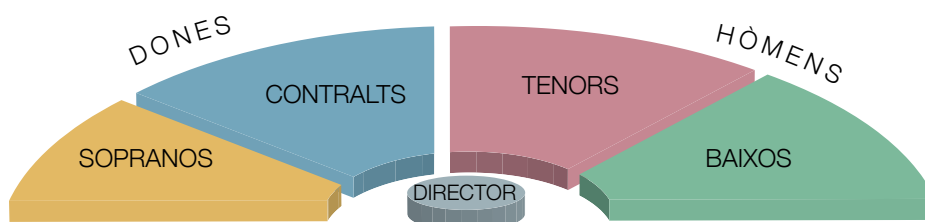
El cor



Un cor és una agrupació més o menys nombrosa de veus humanes. El repertori dels cors està compost sobretot per música religiosa dels segles XVIII i XIX (oratoris, misses, rèquiems...) i arranjaments de música tradicional. Els cors poden actuar amb orquestra o a capella, sense acompanyament instrumental.

La formació coral més important és el cor mixt, que està format per veus femenines i masculines agrupades segons aquest esquema:

Disposició habitual de les veus d'un cor mixt



Entre els diversos tipus de cors existents podem citar els següents:

Grans cors associats a una orquestra

Es tracta de grans cors integrats per cantants professionals, associats a una orquestra de l'organització de la qual depenen i amb la que actuen regularment. També poden fer-ho per separat o en col·laboració amb altres orquestres.

Cors d'aficionats

La característica principal d'aquests cors és que els seus integrants no es dediquen a la música professionalment sinó com a afició. En molts casos els components d'aquestes formacions tenen pocs o nuls coneixements musicals i aprenen les obres d'oïda i per repetició. La música regional és una part important del repertori d'aquestes formacions.

Cors de veus blanques

Un cor de veus blanques està format exclusivament per veus infantils, encara que a vegades s'inclou també en aquesta categoria a les veus femenines. També hi ha cors formats únicament per hòmens o per dones.



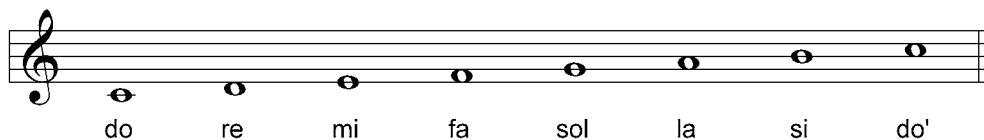
Reconeix el que sona

Escolta les mostres sonores de la gravació i tracta de reconèixer els següents exemples de música coral:

Cor infantil - Cor mixt amb orquestra - Cor a capella - Cor femení

Llenguatge musical

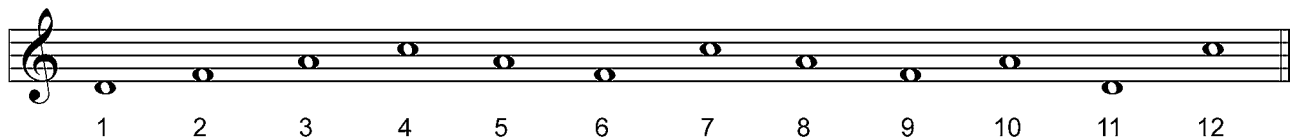
L'escala de do



- Anomena en veu alta les notes d'aquesta sèrie. Observa que totes van situades en les línies del pentagrama.



- Anomena en veu alta les notes d'aquesta altra sèrie. Observa que totes van situades en els espais del pentagrama.



- Joga al joc de l'escala i canta la nota que et corresponga quan el professor t'assenyale.

do, re, mi...

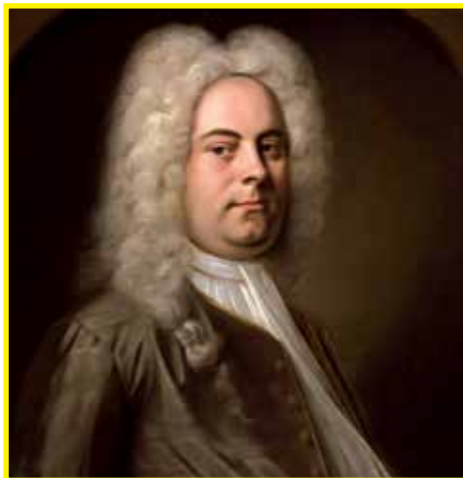
do', si, la, sol...



mi, fa, sol...

sol, la, si, do'...

Audició: *And he shall purify* de l'oratori *El Messies* de G. F. Händel



El compositor

George F. Händel és un important compositor alemany establert a Anglaterra, on va adquirir enorme celebritat. Pertany al període musical barroc (segles XVII-XVIII), sent l'oratori *El Messies* la seua obra més popular.

L'oratori

Un oratori és una composició per a cor i orquestra, de caràcter religiós i llarga duració. El text d'un oratori es basa en textos bíblics. Alguns, com *El Messies*, de Händel, o *La passió segons sant Mateu*, de J. S. Bach, tenen una duració de més de cinc hores i són interpretats regularment per orquestres de tot el món.

L'estructura de l'obra

L'obra està dividida en tres parts. En cadascuna d'elles s'alternen una sèrie de fragments instrumentals, corals o per a veus solistes (àries).

L'estil contrapuntístic

Com moltes altres obres del barroc, aquest fragment coral està escrit en estil contrapuntístic. El contrapunt és una forma de composició en què les distintes veus d'una obra (vocal o instrumental) s'imiten entre si.

A continuació tens la frase principal que les veus van repetint al llarg del fragment.

And he shall pu - ri - fy, and he shall pu - ri - fy _____
 the sons _____ of Le - vi.

El text

El Messies està escrit en anglés i basat principalment en textos de l'Antic Testament.

*And he shall purify the sons of Levi, that they may offer unto the Lord
 an offering in righteousness.*

Guia per a l'audició

- Escolta atentament la gravació i tracta de distingir l'entrada inicial de les veus en l'ordre següent:

1. Sopranos - 2. Baixos - 3. Contralts - 4. Tenors

Cançó: *De colores* (Popular)

- Escolta i aprén aquesta cançó amb ritme d'havanera. Després, canta-la mentres sona la gravació i seguint les indicacions del professor.

A1. De colores,
de colores se visten los campos
en la primavera.

De colores,
de colores son los pajarillos
que vienen de fuera.

De colores,
de colores es el arcoíris
que vemos lucir.

**Y por eso, los grandes amores,
de muchos colores,
me gustan a mí (bis).**

*B. Yo quiero cantar,
yo quiero sentir
la brisa del alba,
al amanecer.*

*Yo quiero reír,
sentir el placer
de ver las estrellas,
de noche, al salir.*

A2. De colores,
de colores brillantes y finos
se viste la aurora.

De colores,
de colores son los mil reflejos
que el sol atesora.

De colores,
de colores se viste el diamante
que vemos brillar.

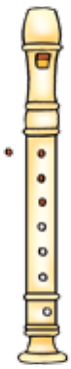
**Y por eso, los grandes amores,
de muchos colores,
me gustan a mí (bis).**

*B. Yo quiero cantar,
yo quiero sentir
la brisa del alba,
al amanecer.*

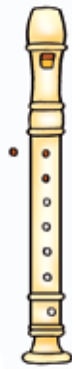
*Yo quiero reír,
sentir el placer
de ver las estrellas,
de noche, al salir.*



Flauta dolça



SOL



LA



SI



DO'

- Repassa aquestes posicions de flauta i practica els exercicis. Repeteix prou i a velocitat moderada cadascun d'ells.



- Practica ara la següent peça i toca-la després mentres sona la gravació.

Amics

Vicente Gil

Intro

A

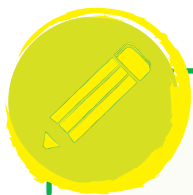
B

C

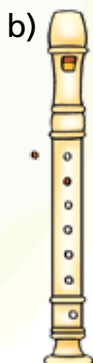
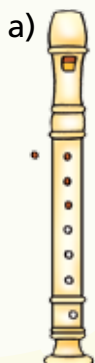
D.C.

Has de netejar la teua flauta regularment. Consulta amb el teu professor com fer-ho.

ACTIVITATS



1. Què és un cor mixt?
2. Què significa cantar *a capella*? Anota al teu quadern la resposta correcta.
 - a) Cantar suaument i delicadament.
 - b) Cantar en la capella d'una església.
 - c) Cantar amb acompanyament d'orquestra.
 - d) Cantar sense acompanyament instrumental.
3. Quina d'aquestes veus és la més aguda d'un cor?
Baix - Soprano - Tenor - Contralt
4. Localitza l'error o errors.
Un oratori és una composició per a orgue i trompeta, de caràcter profà i duració breu.
5. A quin període musical pertany el compositor alemany George F. Händel?
Renaixement - Barroc - Classicisme - Romanticisme
6. Quina d'aquestes posicions de flauta correspon a la nota *la*?



Trobaràs més
activitats en:
www.pizzicato.sanpablo.es



EL MÓN DE LA MÚSICA



El sistema vocal

Podem parlar o cantar gràcies al nostre sistema vocal. Està format bàsicament pels pulmons que subministren l'aire, les cordes vocals situades en la laringe, i la boca i el crani, que és on s'amplifica el so.



I la teua, com és?

Un cèlebre orador romà anomenat Quintilià va classificar les veus en els tipus següents: clara, velada, ombríuola, dolça, aspra, dura, flexible, sonora i obtusa.



Les havaneres

Dins del repertori popular dels cors del nostre país es troben les havaneres. S'anomenen així perquè van nèixer a Cuba, la capital del qual és L'Havana. Es tracta de cançons nostàlgiques amb un ritme comú fàcilment recognoscible. Algunes de les més conegudes són *La colom* i *La bella Lola*.



La simfonia dels mil

Una de les obres musicals que més intèrprets requereix és una simfonia del compositor txec Gustav Mahler. A més d'una nombrosa orquestra reforçada amb orgue, piano i mandolina, la simfonia precisa de dos cors mixtos, un cor infantil i huit veus solistes (tres sopranos, dos contralts, un tenor, un baríton i un baix).



El cant gregorià

Es tracta d'un tipus de cant religiós l'origen del qual es remunta a les primeres comunitats cristianes i que encara hui és practicat pels monjos d'alguns monestirs. El cant gregorià és monòdic, és a dir, a una sola veu, i a capella, o siga, sense acompanyament instrumental. Deu el seu nom al papa Sant Gregori Magne (S. VI).



Un cor prestigiós

Una de les agrupacions corals més importants d'Espanya és l'Orfeó Donostiarra. Encara que es tracta d'una agrupació *amateur*, la seua qualitat és semblant a la d'un cor professional i gaudix d'un gran prestigi en el món. L'Orfeó Donostiarra es va crear en 1897 i compta en l'actualitat amb cent seixanta veus mixtes.

4

Visca la festa!: La banda de música



- Hi ha alguna banda de música en la teua ciutat?
- Saps quins instruments usen les bandes de música?
- Saps el que és un bombardí? I un fliscorno?
- Sabries reconèixer un pasdoble a l'escoltar-ho?

La banda de música

Una banda de música és una agrupació musical de caràcter popular formada per instruments de vent i de percussió. En la majoria dels casos, aquestes bandes estan formades per aficionats o estudiants de música i estan subvencionades o recolzades, en major o menor mesura, pels ajuntaments corresponents.

Les bandes de música desenvolupen una important funció cultural i social en les ciutats o pobles, participant activament en les seues festes i esdeveniments de tota índole.

Depenent del tipus d'actuació, principalment desfilades als carrers o concerts, el repertori de les bandes de música es compon principalment de marxes, cercaviles, pasdobles, fragments de sarsuela i, més recentment, arreglaments de música de cine, pop o de qualsevol altre tipus.

Disposició habitual de les bandes en les desfilades



Instruments característics

Les bandes de música utilitzen alguns instruments gens habituals en altres formacions i pràcticament desconeguts per al gran públic. Aquests instruments són el bombardí, una espècie de tuba xicoteta, el fliscorno, semblant a la trompeta, i el requint, un clarinet més xicotet i agut que el normal.



Reconeix el que sona

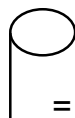
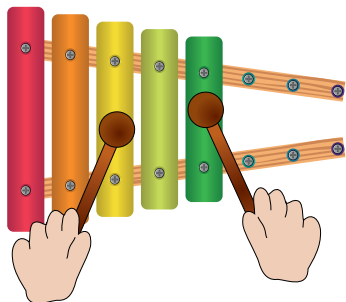
Escolta les mostres sonores de la gravació i tracta d'identificar-les entre aquestes opcions:

Marxa de processó - Fragment de sarsuela - Pasdoble

Llenguatge musical

Especial làmines

- Practica els següents exercicis sobre un instrument de làmines repetint diverses vegades cadascun. Utilitza únicament les notes *do-re-mi-fa-sol* i retira les altres plaques.



= mà esquerra

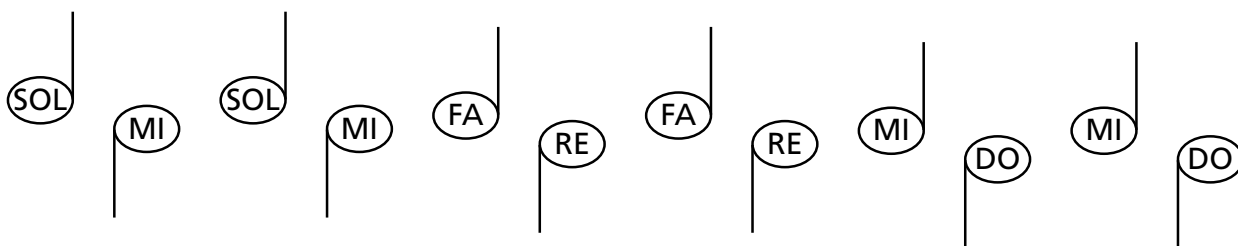


= mà dreta

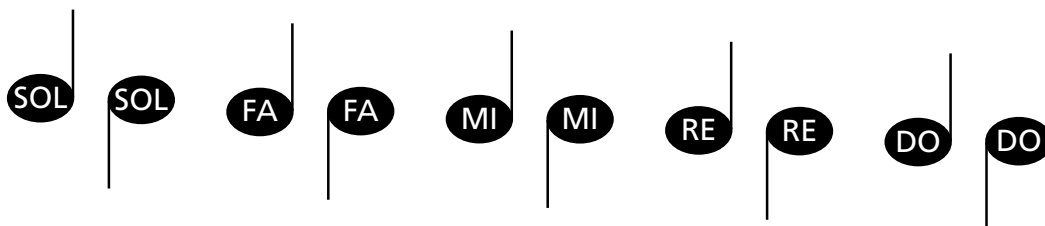
1. Blanques i negres.



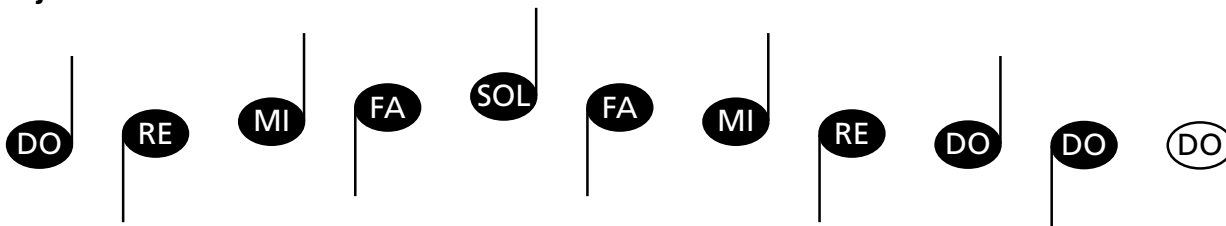
2. Les cinc notes en blanques.



3. Repetint cada nota amb mans alternes.



4. Pujar i baixar: més difícil encara.



Llenguatge musical

- A continuació tens algunes melodies senzilles per a tocar amb instruments de làmines. Practica-les molt lentament i seguint les indicacions del professor. Toca les notes verdes amb la mà dreta i, les roges, amb l'esquerra.

Peça en forma de cànon

Andante (2)

Chopsticks

Allegretto

Navegant alegrement

Moderato

Audició: *El Penell* de E. L. Jarranz

El pasdoble

El pasdoble és una peça musical ballable de ritme alegre i trets musicals molt reconeguts. Alguns d'ells són populars en tot el món. El pasdoble s'escriu en compàs de 2/4 i consta d'una introducció i unes quantes parts separades en alguns casos per ponts, és a dir, xicotets fragments que serveixen per a enllaçar unes parts amb altres.

L'autor

El Penell és un pasdoble molt conegut entre les bandes de música i va ser compost per Eduardo López Jarranz (1844-1897), músic militar nascut a Madrid. Està dedicat a la famosa torre sevillana i la seua estrena va tindre lloc junt amb la també cèlebre torre Eiffel de París.




Tipus de pasdobles


Hi ha molts tipus de pasdobles, com els pasdobles taurins, el pasdoble-marxa, el pasdoble de concert o el pasdoble cançó, que inclou lletra.


Totes les bandes del nostre país tenen en el seu repertori un bon nombre de pasdobles, que interpreten tant en les seues desfilades dels carrers com en els concerts.

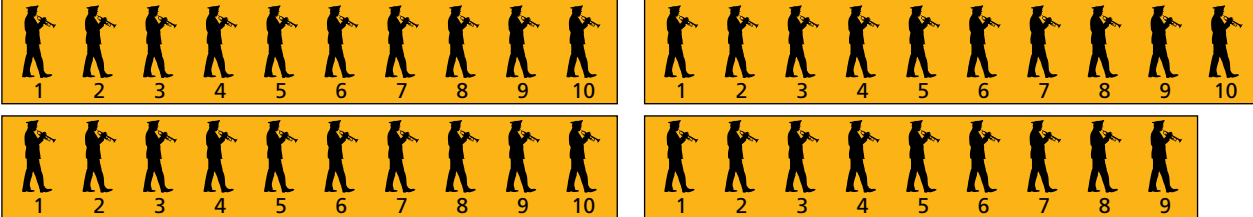
Guia de l'audició

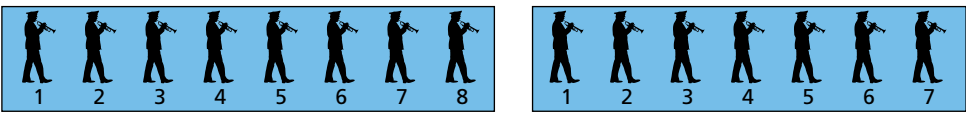
- Escolta la gravació i tracta de seguir el pols de la música amb colps. Després, escolta de nou el pasdoble i tracta de seguir l'esquema amb ajuda del teu professor. Cal tindre en compte que cada soldadet representa un compàs.


Intro 


A 

Pont 1 

B 

C 

Pont 2 

D  x 2

Cançó: *En mi pueblo hay una banda* (Popular/Vicente Gil)

- Escolta i aprén aquesta cançó. Interpreta les parts B amb un cazú o dient "tu ru tu tu...".



A1

En mi pueblo hay una banda,
tiene muchos instrumentos.
Toca en todas las fiestas
y da muchos conciertos.

A3

Los tambores van delante
y las trompas detrás,
en medio los saxofones,
las flautas al final.

A2

En mi pueblo todos dicen:
"Nuestra banda es la mejor;
tiene marcha y alegría,
repertorio y buen humor".

A4

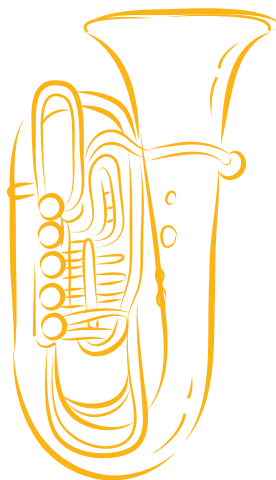
Al frente, el director,
marca el paso y el compás,
la batuta bien cogida
y el traje de general.

B1 (Instrumental: cazú)

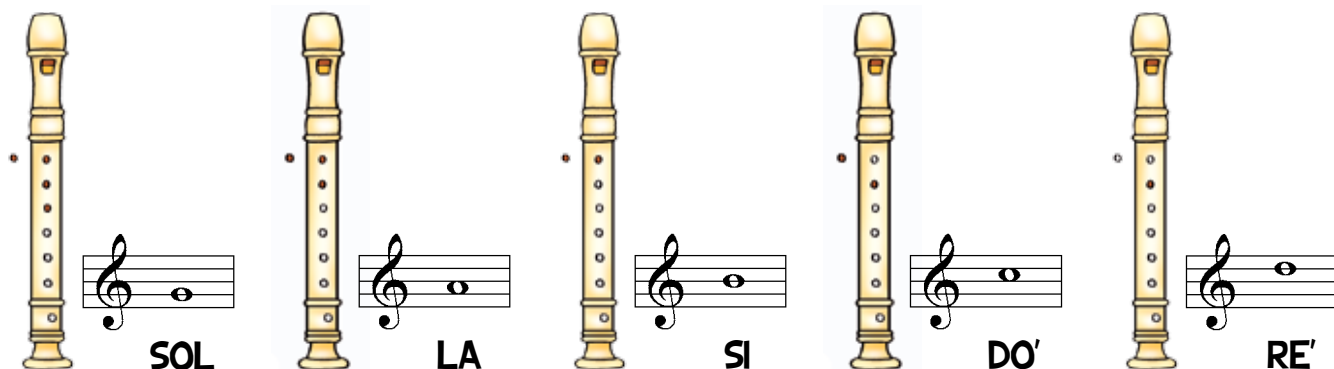
B2 (Instrumental: cazú)

C (Instrumental)

- Escolta de nou la gravació i desfila per l'aula al compàs de la música i simulant tocar un instrument de banda.



Flauta dolça



Per a obtenir el *re agut* en la flauta dolça has de destapar el forat posterior de la flauta.

- Practica amb molta atenció els següents exercicis i procura obtenir un bon so del teu instrument.

1. 2.

3. 4.

- Estudia primer la següent peça, lentament i per parts. Després toca-la mentres sona la gravació.

Festa en la plaça

Vicente Gil

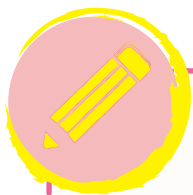
Intro A

De A a ⊕ i bota a Coda

⊕ Coda

Al tocar la flauta has de mantindre l'esquena recta i els colzes lleugerament separats del cos.

ACTIVITATS



1. Explica amb les teues pròpies paraules el que és una banda de música.
2. Quins d'aquests instruments no formen part habitualment de la banda de música?
Trombó - Gaita - Bombardí - Platerets - Acordió - Tuba - Piano
3. Localitza l'error.
El pasdoble és una peça musical ballable de ritme alegre en compàs de 3/4. Consta d'una introducció i unes quantes parts separades en alguns casos per ponts, és a dir, xicotets fragments que serveixen per a enllaçar unes parts amb altres.
4. Investiga i anota al teu quadern el títol de quatre pasdobles populars, així com el nom dels seus compositors.
5. Completa al teu quadern la lletra de la cançó *En mi pueblo hay una banda*.

A1

En mi pueblo hay una banda,
tiene muchos instrumentos.
Toca en todas las fiestas
y da muchos

A2

En mi pueblo todos dicen:
"Nuestra banda es la mejor;
tiene marcha y alegría,
..... y buen humor".

A3

Los tambores van delante
y las trompas detrás,
en medio los,
las flautas al final.

A4

Al frente, el director,
marca el paso y el compás,
la bien cogida
y el traje de general.

Trobaràs més
activitats en:
www.pizzicato.sanpablo.es

EL MÓN DE LA MÚSICA

El secret del saxòfon

El saxòfon és un dels instruments musicals més recents. Va ser inventat pel músic i constructor belga Adolphe Sax en 1840. En realitat el que intentava Adolphe Sax era aconseguir un clarinet amb major sonoritat. La família del saxòfon està formada pels saxòfons sopranino, soprano, alt, tenor, baríton i baix.



El pasdoble

Els pasdobles són peces imprescindibles en les bandes de música. Algunes d'elles tenen diversos centenars de peces en el seu repertori. Els pasdobles estan escrits en compàs de 2/4 i *tempo allegro* i es poden reconèixer a més per un tipus de melodia característic. Hi ha pasdobles per a cantar, pasdobles taurins i pasdobles de concert. Entre els més coneguts podem citar: *Sospirs d'Espanya*, *El gat salvatge* o *Amparito Roca*.

Bandes de cornetes i tambors

Parents de les bandes de música són les de cornetes i tambors, presents en molts pobles i ciutats del nostre país. Com el seu nom indica, estan formades únicament per cornetes i tambors i participen habitualment en determinats esdeveniments com a cavalcades o processons de Setmana Santa.



Models exclusius

Un dels instruments més originals de les bandes de música és el sousàfon o helicó, una espècie de tuba gran que rodeja l'intèrpret al subjectar-la. Per la seua banda, el bombardí és un instrument essencial en les bandes de música que quasi s'utilitza en altres formacions. El bombardí és semblant a una tuba, més xicotet i amb un registre més agut.



La més popular

La peça més popular en el repertori de les bandes i xarangues d'Espanya és *Paquito Xocolater*. És una mescla de pasdoble i marxa mora composta en 1937 per Gustavo Pascual Falcó, músic alacantí.



El senyor del palet

Durant l'actuació d'una banda de música a l'aire lliure, hi havia una mare assentada entre el públic amb un xiquet en els braços. El xiquet no parava de moure's impedint que sa mare disfrutara del concert. Enfadada ja pel comportament del seu fill, la mare li va dir assenyalant el director de la banda: "Para d'una vegada! Com no t'estigues quiet et va a portar el senyor del palet!".

5

Música amb endoll: El pop-rock



- Per què creus que la música rock i els seus derivats és la preferida dels jòvens?
- Saps qui eren The Beatles? I Elvis Presley?
- Has pensat alguna vegada tocar la bateria o la guitarra elèctrica?
- Saps el que és una taula de mescler?

Els instruments del pop-rock

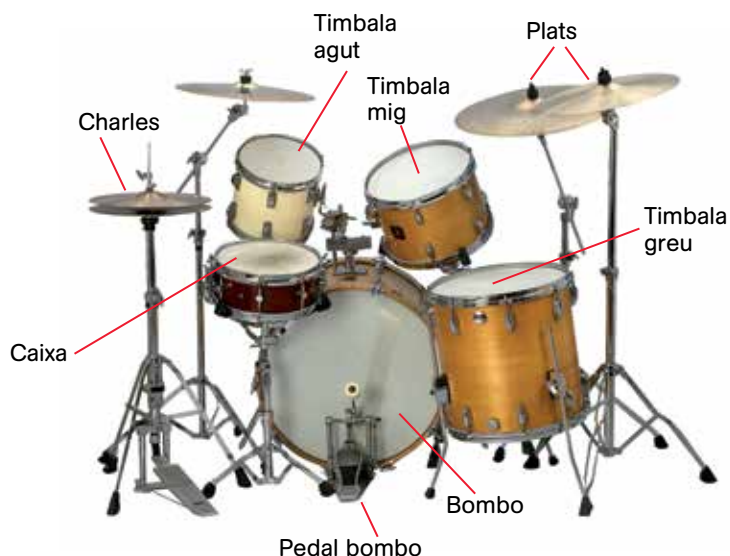
S'anomena música pop-rock a un conjunt d'estils musicals fets principalment per i per als jòvens i protagonitzada sobretot per grups musicals que utilitzen instruments electrònics i artefactes relacionats amb les noves tecnologies.

El repertori d'aquest tipus de música es basa en cançons de dos a tres minuts de duració en què el ritme té una gran importància.

Els instruments habituals en els grups de pop-rock són la bateria, el baix i la guitarra elèctrica i un teclat electrònic. La figura més visible és la del cantant que utilitza sempre un micròfon i, en alguns casos, toca també la guitarra.

El baix elèctric

És una guitarra elèctrica amb només quatre cordes i un registre més greu que el de la guitarra.



La bateria

És un conjunt d'instruments de percussió tocats per un sol intèrpret que utilitza les dos mans i els peus. La bateria es toca sempre assentat.



Les actuacions en viu

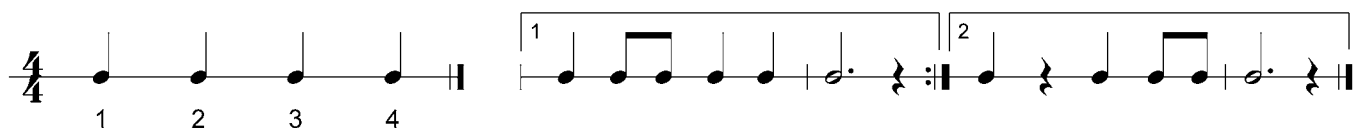
En les seues actuacions en viu, que a vegades tenen lloc en estadis esportius amb capacitat per a molts milers d'espectadors, els grups pop-rock toquen sobre un gran escenari elevat i duen a terme un gran desplegament de mitjans. Entre ells podem citar un bon nombre de micròfons i amplificadors amb els seus corresponents cables, l'equip de llums i la màquina de fum.

A una certa distància de l'escenari es situa la taula de mesclades, des de la qual un o més tècnics controlen el funcionament de tot l'equip.



Reconeix el que sona

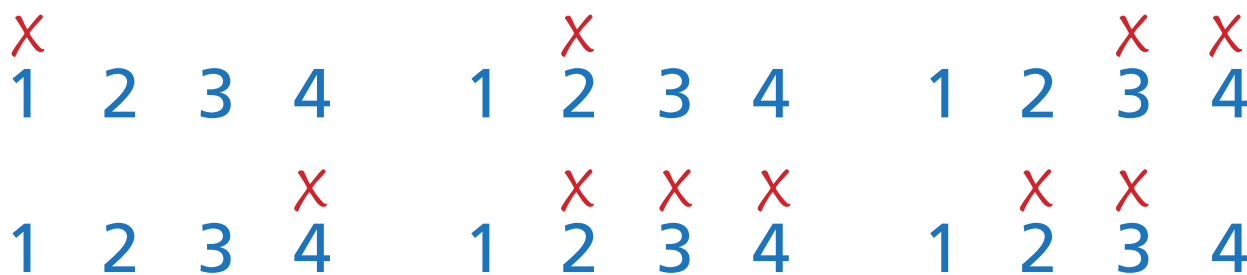
Quina de les tres mostres sonores identificaries com a música pop-rock? Explica la teua resposta.

El compàs de 4/4 i les caselles 1^a i 2^a vegada

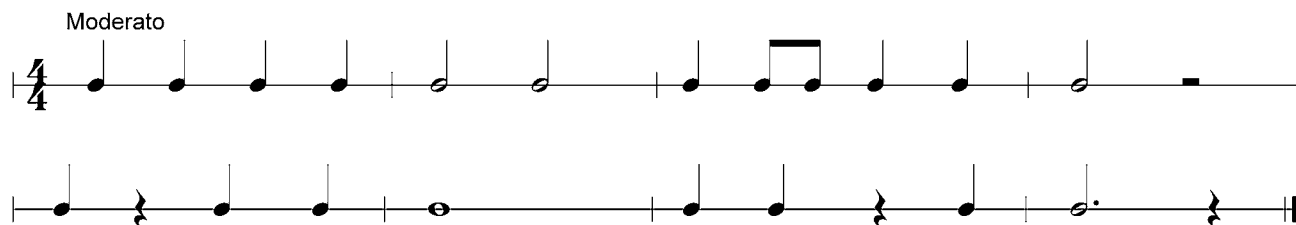
El compàs de 4/4 té quatre temps o polsos. En cada pols entra una negra.

Les caselles de 1^a i 2^a vegada són signes de repetició. A l'arribar a la casella de 1^a repetim el fragment des d'on corresponga i, al passar de nou per aquesta casella, la ignorem i botem a la de 2^a vegada.

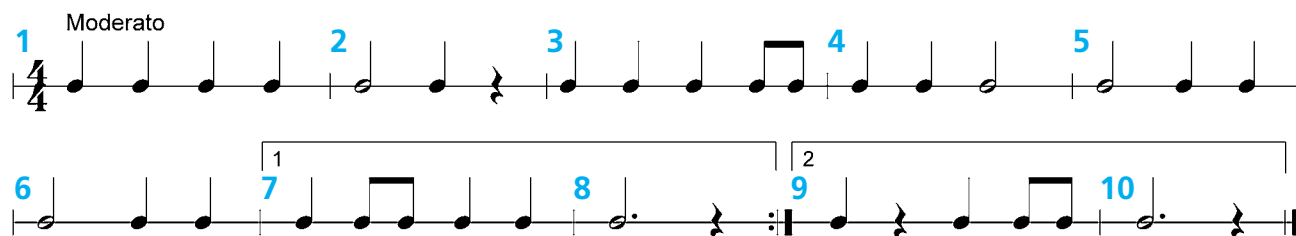
- Aquest exercici t'ajudarà a interioritzar el compàs de 4/4. Per a realitzar-ho compta en veu alta "un, dos, tres, <cu>" i dona un colp en les X.



- Llig aquest exercici rítmic amb "TA" marcant el pols o el compàs, segons t'indique el professor. Observa que la figura redona dura els quatre temps del compàs.



- Practica aquest altre exercici de forma semblant a l'anterior. Tenint en compte el significat de les caselles de 1^a i 2^a vegada, la successió de compassos haurà de ser: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9 i 10.



Llenguatge musical

El cànon

Un cànon és una composició musical per a dos o més veus, en la que totes les veus canten la mateixa melodia però començant una després de l'altra.

- Practica aquest senzill exemple preparatori amb els números 1 a 8.

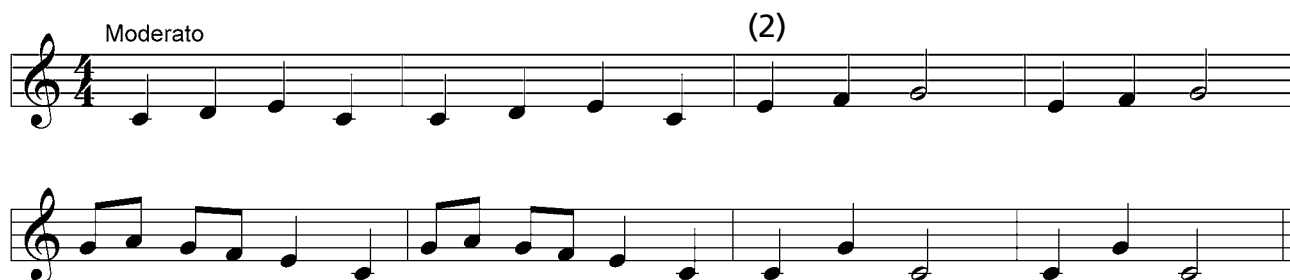
Grup 1 **1 2 3 4 5 6 7 8 1 2 3 4...**

Grup 2 **1 2 3 4 5 6 7 8...**

- Al recitar esta retafila, el Grup 2 ha d'entrar quan el Grup 1 estiga dient la síl·laba "Po". Integra't en el grup que t'assenyale el professor i repeteix-la fins que ell t'indique.

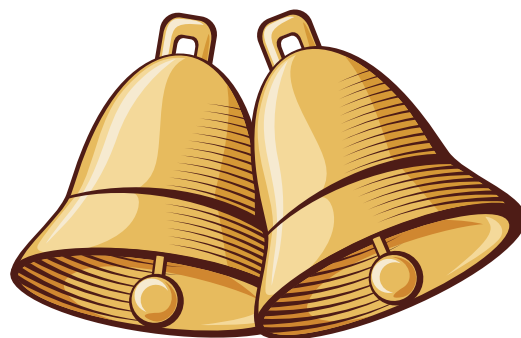
Paco Peco, ⁽²⁾ poco pico,
ha perdido el sombrero

- *Frère Jacques* és el cànon més popular que existeix. Aprén-t'ho seguint les indicacions del professor.



Frère Jacques, frère Jacques,
dormez vous?, dormez vous?
Sonnez les matines, sonnez les matines,
don, din, don; don, din, don.

Fra Santiago, fra Santiago,
dorm vosté?, dorm vosté?
Toque les campanes, toque les campanes,
per favor; per favor.



Audició: *See you later alligator* de R. Guidry

El naixement del rock and roll

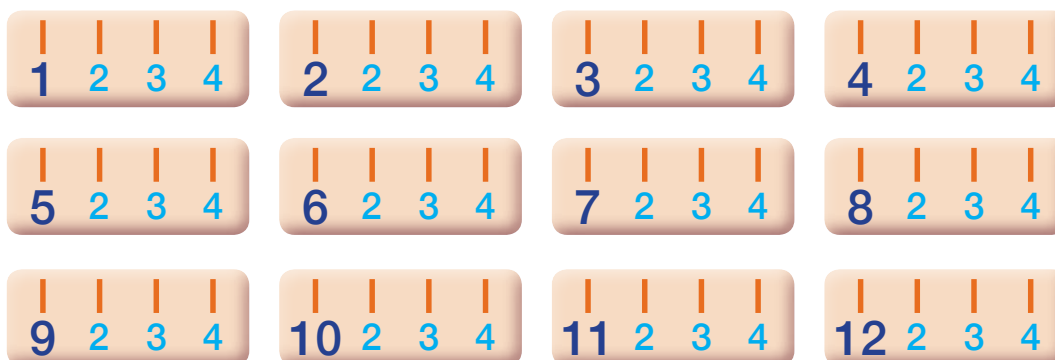
El naixement de la música pop-rock va tindre lloc als Estats Units cap als anys 1950 i va suposar una vertadera revolució en el món de la música. En els seus inicis, aquest nou estil musical rep el nom de rock and roll i consisteix en cançons breus amb molt de ritme i lletres senzilles. També són característiques d'aquesta primera època les cançons lentes amb lletres romàntiques.

L'estructura blues

L'estructura blues és un esquema de dotze compassos de quatre temps molt utilitzat en la música popular, sobretot en el jazz i el rock and roll. Alguns altres estils basats en aquesta estructura reben precisament la denominació de "música blues".

L'harmonia (acords) d'aquesta estructura és molt característica i fàcilment reconeixible pels aficionats.

- Interioritza l'estructura blues comptant en veu alta els compassos i els seus quatre temps segons este esquema ("UN, dos, tres, cua, DOS, dos, tres, cua...").



Guia de l'audició

- Escolta la gravació seguint aquest esquema. Comprova que totes les parts es basen en l'estructura blues.

Estrofa 1

Well I saw my baby walkin'...

Tornada (1^a vegada)

See you later alligator...

Estrofa 2

When I thought of what she told...

Tornada (2^a vegada)

Només guitarra

Estrofa 3

She said "I'm sorry pretty..."

Estrofa 4

I said, "wait a minute, 'gator..."

Tornada (3^a vegada)

Tornada / Coda

Cançó: *El señor don Gato* (Popular/Vicente Gil)

- Escolta i aprén aquesta popular cançó a ritme de rap.

INTRO (4 compases)

A1

Estaba el señor don Gato
sentadito en su tejado;
ha recibido una carta:
que si quiere ser casado.

*Miau, miau, miau;
miau, miau, maramamiau (bis).*

INTERLUDIO (4 compases)

A2

Con una gatita blanca,
sobrina de un gato pardo.
Del susto que se ha llevado
se ha caído del tejado.

*Miau, miau, miau;
miau, miau, maramamiau (bis).*

INTERLUDIO

A3

Se ha roto siete costillas,
el espinazo y el rabo.
Ya lo llevan a enterrar
por la calle del pescado.

*Miau, miau, miau;
miau, miau, maramamiau (bis).*

INTERLUDIO

A4

Al olor de las sardinas,
el gato ha resucitado.
Por eso dice la gente:
siete vidas tiene un gato.

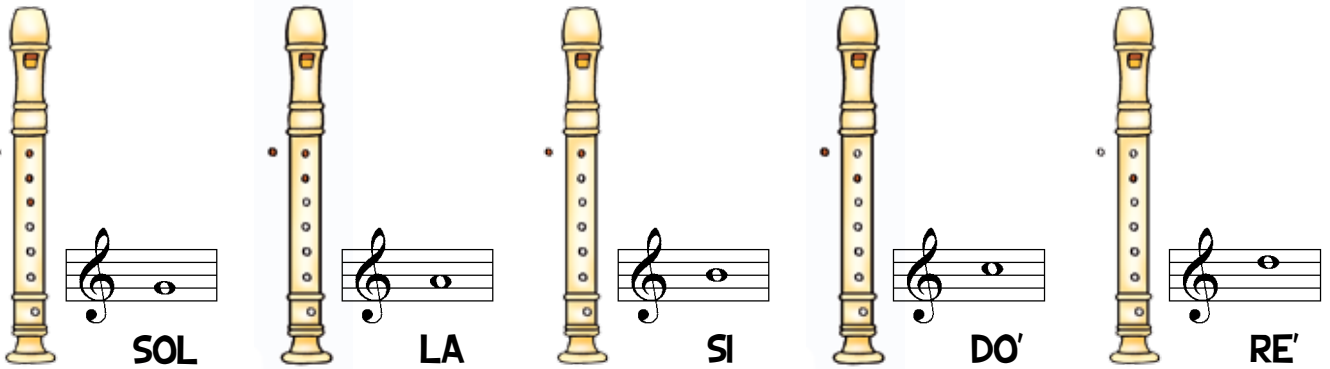
*Miau, miau, miau;
miau, miau, maramamiau (bis).*

INTERLUDIO (repite *ad libitum*)

- Inventa una senzilla coreografia i realitza-la amb els teus companys mentres sona de nou la gravació.



Flauta dolça



- Repassa aquestes cinc posicions de flauta i toca després els exercicis. Repeteix cada un diverses vegades.

1.

2.

3.

4.

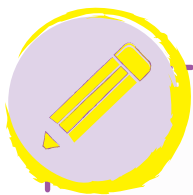
- Practica per separat les parts d'aquesta peça i recorda el significat de les caselles de 1^a i 2^a vegada. Després, toca-la mentres sona la gravació.

Rocanroleando

Vicente Gil

Tapa els forats de la flauta amb fermesa però sense força. Recorda que has de bufar suaument pronunciant la síl·laba "tu".

ACTIVITATS



1. Escriu la teua pròpia definició de la música pop-rock.
2. Quantes cordes tenen els models més habituals de baix elèctric?
 - a) 3
 - b) 4
 - c) 5
 - d) 6

3. Quants instruments amb pegat porta una bateria?
 - a) 3
 - b) 4
 - c) 5
 - d) 6

4. En aquesta partitura hi ha tres compassos incorrectes: la suma de les seues figures i silencis és major o menor de quatre temps. De quins es tracta?

5. Completa al teu quadern.

L'estructura blues és un esquema de compassos de temps molt utilitzat en la música

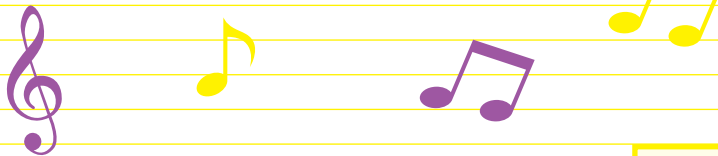
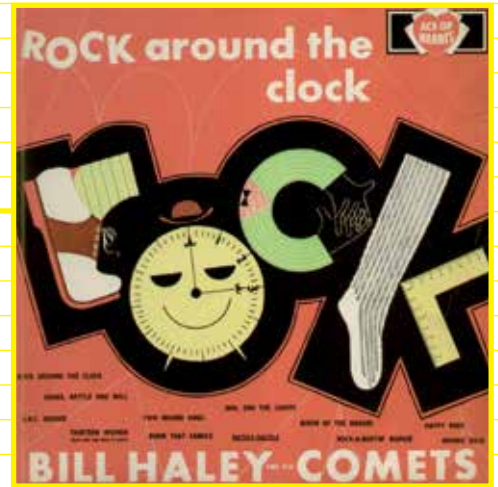
6. Fes una llista amb els teus cinc grups o cantants favorits citant, almenys, una cançó de cadascun d'ells.

Trobaràs més
activitats en:
www.pizzicato.sanpablo.es

EL MÓN DE LA MÚSICA

El primer rock

El "Rock del rellotge" ("*Rock around the clock*") està considerat com el primer rock de la història. Va ser gravat en 1954 pel grup nord-americà Bill Haley and The Comets i va arribar al número u de les llistes d'èxits.



Icones del pop-rock

Com a figures més destacades de la història de la música pop-rock podem citar el cantant nord-americà Elvis Presley (1935-1977) i al grup britànic The Beatles (1960-70), nom traduït al seu dia com Els escarabats. Tots dos van aconseguir repetidament els primers llocs de *l'hit parade*, van vendre milions de discos i van ser venerats per jòvens de tot el món.

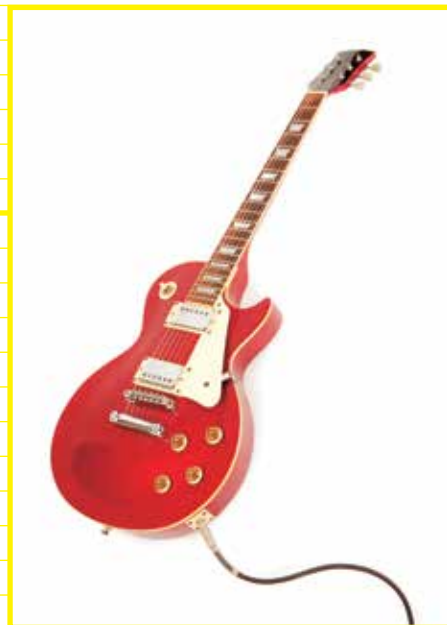
Per a estudiosos

Des dels seus inicis, el rock and roll ha evolucionat i donat lloc a una sèrie d'estils derivats, entre els que es troba el pop, una espècie de rock més suau i melòdic i una interminable llista de variants etiquetades en anglès com house, techno, heavy, disc, dance, funky, hip hop, metal, etc.



L'instrument del segle XX

La guitarra elèctrica és l'instrument més representatiu del segle XX. Encara que algunes d'elles tenen caixa de ressonància i "eses", com els violins, la majoria dels models són de cos massís. La guitarra elèctrica es toca generalment amb pua i el so de les cordes s'amplifica per mitjà de dos o tres pastilles (xicotets micròfons) col·locades davall d'elles. Entre les marques de guitarres elèctriques més prestigioses podem citar Gibson, Fender o Ibanez.



Premis a les millors gravacions

Des de 1959, l'Acadèmia Nacional de les Arts i Ciències de la Gravació concedeix uns premis anuals a les millors gravacions musicals anomenats Grammy. Entre moltes altres categories, s'entreguen premis al Millor disc, Millor cançó i Millor artista novell. El premi consisteix sobretot en la pròpia distinció i s'acompanya amb un xicotet gramòfon daurat.



El rock aterra a Espanya

El primer grup de rock espanyol va sorgir cap a 1960 i estava format per quatre (o cinc, segons el moment) estudiants. Un dels temes del seu primer disc era *La bamba*, una popularíssima cançó d'origen mexicà, a ritme de rock. El nom del grup era... Els Estudiants.



6

Només per a "entesos": La música de jazz



- Saps alguna cosa sobre el jazz? Series capaç de distingir una peça de jazz entre altres de diferents estils?
- Saps que el contrabaix és un dels instruments més característics del jazz?
- Has sentit parlar alguna vegada de Louis Armstrong o Ella Fitzgerald?
- Creus que és fàcil tocar música sense seguir una partitura?

El jazz i els seus instruments

El jazz és un estil musical sorgit als Estats Units a principis del segle XX. Apareix com el resultat de la mescla entre la tradició musical africana, aportada pels esclaus negres portats a eixe país, i la cultura musical europea.

La característica més important de la música de jazz és l'ús de la improvisació. Improvisar vol dir inventar la música en el moment en el qual es toca, sense llegir una partitura ni reproduir una melodia apresada de memòria. Bàsicament, l'estructura d'una peça de jazz consisteix en:

PRESENTACIÓ DEL TEMA - IMPROVISACIONS - REEXPOSICIÓ DEL TEMA

Els instruments

Els primers grups de jazz utilitzaven alguns instruments de vent provinents de les bandes de música, com el clarinet, la corneta o la tuba. A més de peces instrumentals, existeixen també temes de jazz cantats.

Agrupacions més representatives



Estil Nova Orleans

Clarinet, trompeta, trombó, piano, contrabaix i bateria.



Quartet

Saxòfon, piano, contrabaix i bateria.



Big band

Formació nombrosa formada per seccions de saxòfons, trompetes i trombons més l'anomenada "secció rítmica", és a dir, piano, guitarra, contrabaix i bateria.



Reconeix el que sona

Escolta les mostres sonores de la gravació i digues a quina de les agrupacions esmentades correspon cadascuna.

Llenguatge musical

Repàs

- Anomena en veu alta i marcant el pols les notes d'aquestes sèries.

1.

2.

3.

4.

- Imita el teu professor repetint el motiu melòdic cantat per ell entre els següents.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

Audició: *Dream a little dream of me* de G. Khan, W. Schwandt i F. Andree



Els intèrprets

Louis Armstrong (1901-1971) i Ella Fitzgerald (1917-1996), tots dos de raça negra, són possiblement els intèrprets de música jazz més significatius. Louis, trompetista i inconfusible cantant, és el més popular entre tots. En la seua joventut va passar una temporada en la presó per una xicoteta baralla i allí va aprendre a tocar la trompeta.

Ella continua sent admirada i imitada per totes les cantants per la seua extraordinària tècnica vocal, expressivitat i dots per a la improvisació.

Han actuat junts en nombroses ocasions i compten amb nombroses gravacions en comú.

La cançó

Es tracta d'una balada (tema lent i romàntic) relativament habitual entre els músics de jazz. La seua estructura, AABA amb huit compassos en cadascuna de les frases, és, junt amb la del blues, la més característica del repertori jazzístic.

En les parts A, Ella canta i Louis adorna amb xicotets motius improvisats mentres que, en la part B, és Louis el que es fa càrrec de la melodia i Ella improvisa a partir del text de la cançó.



- Escolta la gravació i tracta de seguir l'esquema. Comprova que cada frase A o B comprén huit compassos (de quatre temps) i presta atenció a les improvisacions de la veu i la trompeta.

INTRO

A1



A2



B



A3



Cançó: *Oh, when the saints* (Popular EE.UU.)

Oh, when the saints go marching in, és una melodia molt popular d'autor desconegut que els músics negres dels Estats Units interpretaven, al començament del segle XX, quan acompanyaven els seus difunts al cementeri. Hi ha moltíssimes versions tant instrumentals com cantades.

- Tradueix en primer lloc el text amb ajuda del teu professor i, després, canta-ho seguint la gravació.
1. Oh!, when the saints go marching in,
oh, when the saints go marching in.
Lord, I want to be in that number,
when the saints go marching in.
 2. Oh!, when they ring the silver bells,
oh, when they ring the silver bells.
Lord, I want to be in that number,
when they ring the silver bells.

Interludi instrumental

Baila, improvisa o segueix el ritme amb palmes i xiulets.



3. Oh!, when they go trough the Pearly Gates,
oh, when they go trough the Pearly Gates.
Lord, I want to be in that number,
when they go trough the Pearly Gates.
4. And when the Lord is shaking hands,
and when the Lord is shaking hands.
Lord, I want to be in that number,
when the Lord is shaking hands.

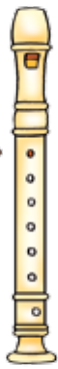
Flauta dolça



SOL



LA



SI



DO'



RE'

- Practica aquests exercicis repetint diverses vegades cadascun d'ells.

1. 2.

3.

- Practica aquesta peça seguint les indicacions del teu professor. Després, toca-la mentres sona la gravació.

Oh, when the saints go marching in

Popular EE.UU.

Intro

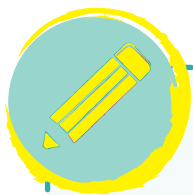
1 2

1 2

A la com 2ª i FI

L'ús adequat de la respiració té una gran importància al tocar un instrument de vent. No oblidis respirar en les comes ♫ que apareixen en les partitures.

ACTIVITATS



1. Completa al teu quadern.

El jazz és un estil musical sorgit en a principis del segle Apareix com el resultat de la mescla entre la tradició musical africana i la cultura musical La característica més important de la música de jazz és l'ús de la

2. Selecciona entre els següents instruments els quatre que formen el quartet més característic de la música de jazz.

Flauta dolça - Bateria - Bombardí - Contrabaix - Piano - Xilòfon - Oboé - Saxòfon

3. Suposant que tres peces, A, B i C tinguen el nombre de compassos que s'indica, quina d'elles sumaria el nombre més gran de polsos?

Peça A: 12 compassos de 2/4

Peça B: 8 compassos de 3/4

Peça C: 6 compassos de 4/4

4. Selecciona entre els següents cognoms els d'aquestes dos importants figures del jazz i escriu-los al teu quadern:

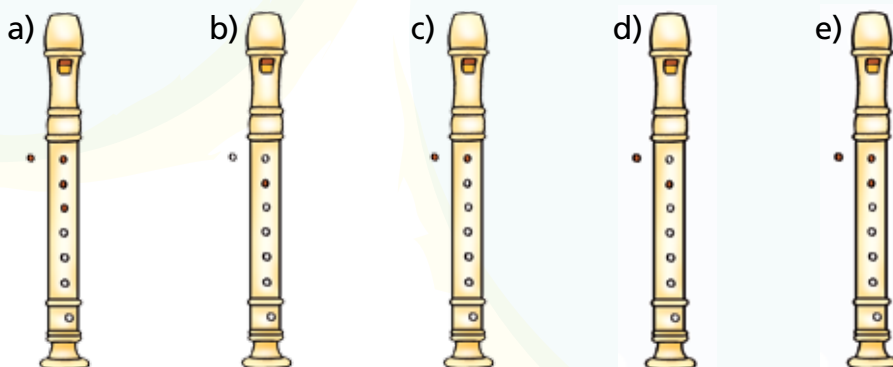
Louis..... i Ella.....

Ellington - Presley - Fitzgerald - Hightower - Armstrong - Lincoln - Sinatra - Williams

5. A més de la del blues, quina és l'estructura musical més habitual en la música de jazz?

- a) AABA
- b) ABCD
- c) ABACAD
- d) AABB

6. A quina nota corresponen cadascuna d'aquestes posicions de flauta dolça?



Trobaràs més activitats en:
www.pizzicato.sanpablo.es

EL MÓN DE LA MÚSICA



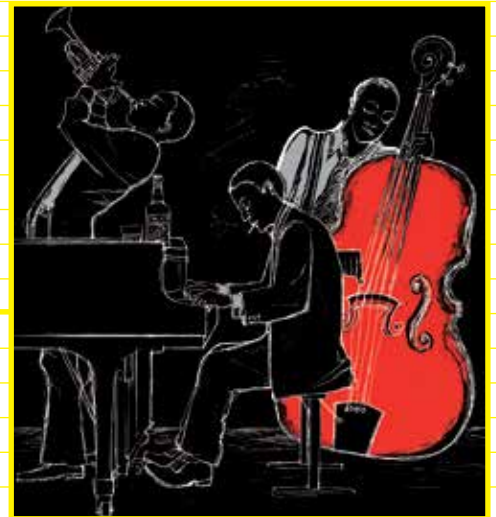
Pizzicato

Contràriament al seu ús en l'orquestra simfònica, els contra-baixistes de jazz toquen l'instrument sempre en *pizzicato*, és a dir, polsant les cordes amb els dits en compte de fregar-les amb l'arc.



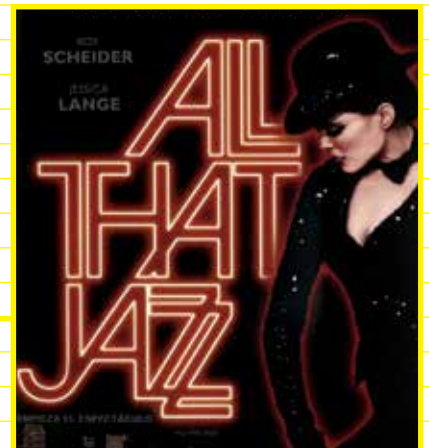
Reconeixement tardà

Tant en els seus començaments als Estats Units com en el seu posterior aterratge en altres països, la música de jazz va ser molt mal rebuda i qualificada com un art inferior, propi dels baixos fons. Gradualment, la percepció del jazz ha anat millorant i en l'actualitat és l'estil preferit de molts melòmans i és respectat sense cap reserva entre els professionals de la música.



El jazz en el cine

Al llarg de la seua història, la música de jazz ha servit com a banda sonora a nombroses pel·lícules. A més, algunes altres han tingut com a argument la pròpia història d'aquest gènere musical i els seus protagonistes. Com a títols de referència podem citar *Música i llàgrimes* (1953), *Al voltant de la mitjana nit* (1986) o *Bird* (1988).





Scat

Com fa qualsevol altre instrumentista, els cantants de jazz també improvisen en les seues actuacions. Aquestes improvisacions es basen en l'ús d'una sèrie de síl·labes sense sentit (du, bi, du, ba...). La invenció del scat s'atribueix a Louis Armstrong, que una vegada va oblidar el text de la cançó que estava cantant i va haver de resoldre la situació d'aquesta manera.



Conservatoris de jazz?

La majoria dels conservatoris (centres de formació musical) centren els seus estudis d'interpretació i composició en la música i els músics clàssics (Bach, Mozart, Beethoven...). No obstant això des de fa algunes dècades van apareixent centres especialitzats en jazz i música moderna en general. El més prestigiós és el Berklee College of Music situat a Boston, la capital de l'estat de Massachusetts (EE.UU.).



El jazz a Espanya

Els aires jazzístics arriben a Europa en les primeres dècades del segle XX. Els nous i alegres ritmes, ragtime, Fox-trot i xarleston són les seues cartes de presentació. Segons els historiadors, en 1919 apareix per primera vegada a Barcelona un estrany instrument desconegut fins aquell moment i denominat *Jazz-band*. En realitat es tractava d'una bateria.

Alguns *jazzmen* espanyols han fos el jazz amb les pròpies arrels nacionals, donant lloc al flamenc-jazz, una variant apreciada en tot el món.



Cançons en valencià

Xiula maula (Popular)

Xiula maula xiula triua triau,
xiula maula xiula triua triau,
xiula maula xiula triua triau,
xiula maula maula xiula maula maula,
xiula triau triau
xiula maula maula xiula maula maula,
xiula triau triau
xurripiteuli xurripiteuli xurripiteuli
triau triau
xurripiteuli xurripiteuli xurripiteuli
triau triau
xurripiteuli xurripiteuli xurripiteuli
triau triau
xiula maula maula xiula maula maula
xiula triau triau
xiula maula maula xiula maula maula
xiula triau triau.



Baix d'una penyeta (Popular)

Baix d'una penyeta naix un Jesuset
nuet nuet
el troba una donzella
tot tremolant de fred
nuet nuet.

Pastors en veure'l a la mitjanit
cric, cric, cric, cric,
abraçadets ballaven
del gran fins al més xic
xic, xic, xic, xic.



Jo sóc un artista (Popular)

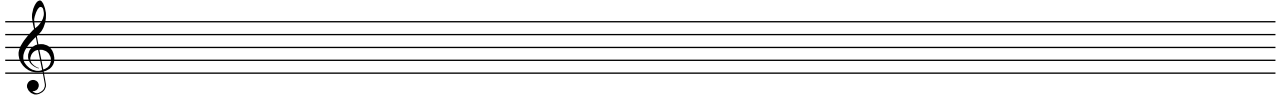
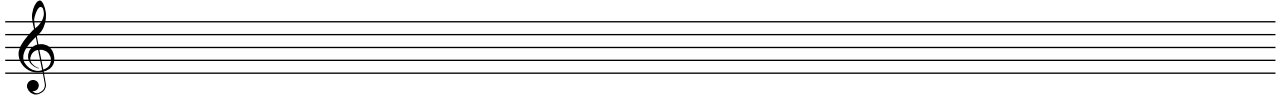
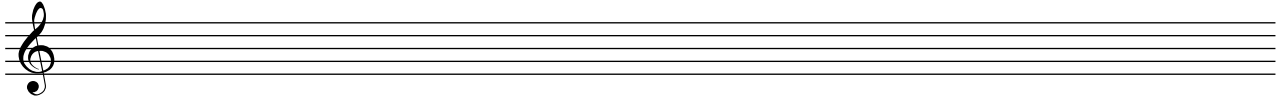
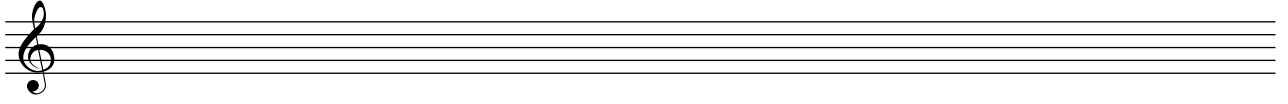
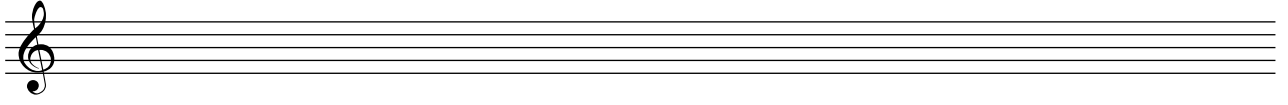
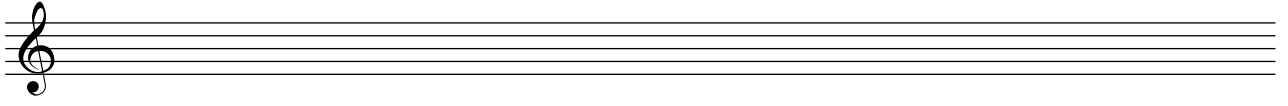
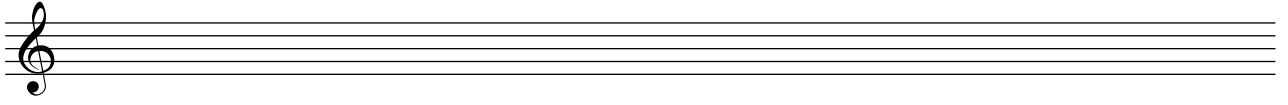
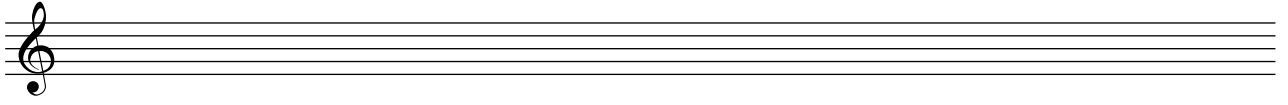
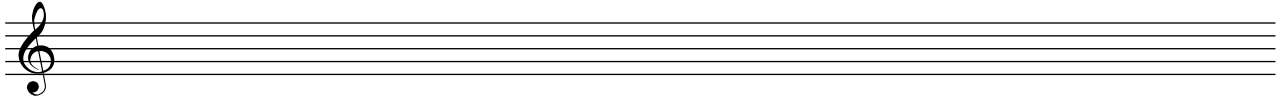
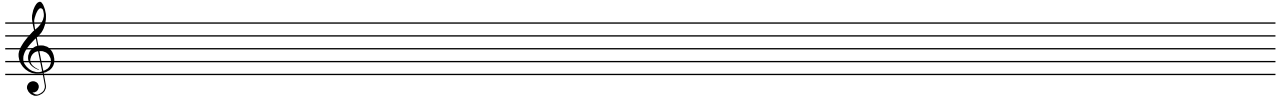
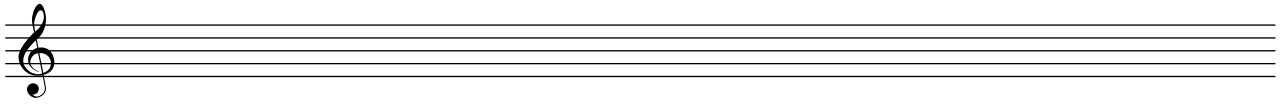
Jo sóc un artista que arriba de París
tu eres un artista que arribes de París
sé tocar molt bé
nosaltres també
toque la trompeta
pa pa pa...

Jo sóc un artista que arriba de París
tu eres un artista que arribes de París
sé tocar molt bé
nosaltres també
toque el violí
nyi nyi nyi...

Jo sóc un artista que arriba de París
tu eres un artista que arribes de París
sé tocar molt bé
nosaltres també
toque la guitarra
rra rra rra...

Jo sóc un artista que arriba de París
tu eres un artista que arribes de París
sé tocar molt bé
nosaltres també
toque el tambor
ron pom pom...

Jo sóc un artista que arriba de París
tu eres un artista que arribes de París
sé tocar molt bé
nosaltres també
toque el contrabaix
mu mu mu...



Índex

Unitat 1

Un invent colossal: L'orquestra simfònica	4
L'orquestra simfònica.....	5
Llenguatge musical. Pols, figures i silenci.....	6
Llenguatge musical. Les notes.....	7
Audició: <i>Rondó de l'Obertura en Re</i> de G.P. Telemann	8
Cançó: <i>L'orquestra</i> (Willy Geisler)	9
Flauta dolça	10
Activitats	11
El món de la música	12

Unitat 2

Tots per a un i un per a tots: La música de cambra	14
La música de càmera.....	15
Llenguatge musical. El compàs de 3/4 i la blanca amb punt.....	16
Llenguatge musical. Les notes.....	17
Audició: <i>Minueto del Quintet de corda</i> de L. Boccherini.....	18
Cançó: <i>Mañanita</i> (Popular).....	19
Flauta dolça	20
Activitats	21
El món de la música	22

Unitat 3

El cor: Una orquestra de veus	24
El cor	25
Llenguatge musical. Exercicis de ritme a dos mans.....	26
Llenguatge musical. L'escala de <i>do</i>	27
Audició: <i>And he shall purify</i> del oratori <i>El Messies</i> de G. F. Händel	28
Cançó: <i>De colores</i> (Popular).....	29
Flauta dolça	30
Activitats	31
El món de la música	32

Unitat 4

Visca la festa!: La banda de música	34
La banda de música.....	35
Llenguatge musical. Especial làmines	36
Llenguatge musical	37
Audició: <i>El Penell</i> de E. L. Juarraz	38
Cançó: <i>En mi pueblo hay una banda</i> (Popular / V. Gil)....	39
Flauta dolça	40
Activitats	41
El món de la música	42

Unitat 5

Música amb endoll: El pop-rock	44
Els instruments del pop-rock	45
Llenguatge musical. El compàs de 4/4 i les caselles 1ª i 2ª vegada	46
Llenguatge musical. El cànon.....	47
Audició: <i>See you later alligator</i> de R. Guidry	48
Cançó: <i>El señor don Gato</i> (Popular / V. Gil)	49
Flauta dolça	50
Activitats	51
El món de la música	52

Unitat 6

Només per a "entesos": La música de jazz	54
El jazz i els seus instruments.....	55
Llenguatge musical. Rèpas	56
Llenguatge musical. Rèpas	57
Audició: <i>Dream a little dream of me</i> de G. Khan.....	58
Cançó: <i>Oh, when the saints</i> (Popular EE.UU.)	59
Flauta dolça	60
Activitats	61
El món de la música	62